

והנה לתוס' (המשך התי' דקושית פי"ז). לעשותו (בפסוק כי קרוב גו' דברים ל' יד'). מעט מזעיר (ע"ד ישעי' י' כה' מעט מזעיר). בגופם כנ"ל (פי"ב יג' וע"ל ספ"ז). בכפליים לתושי' (ע"ד איוב יא' ו'). בלק (קפז). ע"פ (קהלת ב' יד'). לא יהך ב"נ בגילוי' דרישא ד"א (קדושין לא. דעות ה' ו'. טושו"ע או"ח ב' ו'. פס"ד להצ"צ). צוח ואמר (קהלת ט' ח').

פרק לה והנה לתוספת ביאור תיבת לעשותו וגם להבין מעט מזעיר תכלית בריאת הבינונים וירידת נשמותיהם לעוה"ז להתלבש בנפש הבהמית שמהקליפה וס"א מאחר שלא יוכלו [מד] לשלחה כל ימיהם ולדחותה ממקומה מחלל השמאלי שבלב שלא יעלו ממנה הרורים אל המוח כי מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שמהקליפה היא בתקפה ובנבורתה אצלם כתולדתה רק שלבושיה אינם מתלבשים בגופם כנ"ל וא"כ למה זה ירדו נשמותיהם לעוה"ז ליגע לריק ח"ו להלחם כל ימיהם עם היצר ולא יכלו לו ותהי זאת נחמתם לנחמם בכפליים לתושיה ולשמה לבם בה' השוכן אתם בתוך תורתם ועבודתם והוא בהקדים לשון הינוקא ובוהר פ' בלק] על פסוק החכם עיניו בראשו וכי באן אתר עיניו דבר נש כו' אלא קרא הכי הוא ודאי דתנן לא יהך בר נש בגילוי' דרישא ארבע אמות מאי טעמא דשכינתא שריא על רישיה וכל חכם עינוהי ומילוי ברישיה אינון בההוא דשריא וקיימא על רישיה וכד עינוי תמן לנדע דההוא נהורא דאדליק על רישיה אצטריך למשחא בנין דגופא דב"נ איהו פתילה ונהורא אדליק לעילא ושלמה מלכא צוח ואמר ושמן על ראשך אל יחסר דהא נהורא דבראשו

לקוטי פירושים

בריאת הבינונים: שנבראו באופן שישארו בינונים, שאין לאדם משפט הבחירה בזה כ"כ כו' (כנ"ל פי"ד). (שיעורים בספר התניא ע' 412)

ליגע לריק ח"ו: כי בשביל גודל הנח"ר דאתכפיא סט"א (כנ"ל בפרקים שלפנ"ז) בלבד - אין צורך בהתלבשות נפש האלקית בנפש הבהמית, אדרבה, עליהם להיות כל א' בפ"ע, שני שונאים שמנגדים זל"ז כו', וכאשר נפש האלקית מנצחת, אזי תפעל פעולתה ללא נפש הבהמית כו'. וא"כ, בנוגע לפעולה בנפש הבהמית ה"ז לכאורה באופן של יגיעה לריק ח"ו.

(שם ע' 413)

לנחמם בכפליים: להעיר ממארוז"לי מתנחמים בכפלים שנאמר נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם".

(לקו"ש זו"ד ע' 29 הערה 72)

1) איכ"ר ספ"א. 2) ישעי' מ, א.

מ"מ, הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

והנה לתוספת: כאן הוא המשך התירוץ דקושיית פי"ז. לעשותו: בפסוק "כי קרוב גו'" - דברים ל' יד'. מעט מזעיר: ע"ד ישעי' י' כה': "מעט מזעיר". בגופם כנ"ל: פי"ב יג'. ועיין לקמן ספ"ז ("שמהותן ועצמותן של המדות חג"ת כו' לא יכלו להם הבינונים להפכם לקדושה וכו'"). בכפליים לתושי': ע"ד איוב יא' ו' ("כי כפלים לתושי"). בלק: קפז, א. על פסוק: קהלת ב' יד'. לא יהך בר נש בגילוי' דרישא ארבע אמות: קדושין לא, א. י"ד הל' דעות פ"ה ה"ו. טושו"ע או"ח ס"ב ס"ו. פס"ד להצ"צ לאו"ח בתחלתו². צוח ואמר: קהלת ט' ח'.

1) אולי הכוונה: בפרק י"ז הקשה על מ"ש "כי קרוב גו'", "דלכאורה הוא בלבד נגד החוש שלנו", ותיקן, "דלעשותו ר"ל האהבה המביאה לידי עשיית המצות בלבד . . . גם כי אינה בהתגלות לבו כו'". וכאן ממשך לבאר תירוץ זה - שיש מעלה יתירה בקיום המצות (ובמילא גם ב"האהבה המביאה לידי עשיית המצות") לגבי אהוי"ר בהתגלות לבו כו'. 2) בקידושין: "רב הונא בר' דרב יהושע לא מסגי ארבע אמות בגילוי הראש אמר שכינה למעלה מראשי". בי"ד: "ולא יתגלו ראשן". בשו"ע: "ולא ילך ד' אמות בגילוי הראש". ובפס"ד להצ"צ - שקו"ט אם הוא איסור או מדת חסידות, עיי"ש בארוכה.

והנה ביאור כו' (עייג"כ לק' פנ"א). כי הנה נשמת כו' (ע"ל פל"ז בזה ופמ"ו). המצות ומע"ט (צ"ע מאי מוסיף מע"ט על מצות). להתהוות ולהבראות (ע"ד שבנשמה טהורה קודם לבראתה). במציאות כנ"ל (פכ"א 88) באור ה' ממש להיות לאחדים ומיוחדים ביחוד גמור רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואהבו. משא"כ המצות ומעשים טובים שהן רצונו ית' ורצונו ית' הוא מקור החיים לכל העולמות והברואים שיוצא אליהם על ידי צמצומים רבים והסתר פנים של רצון העליון ב"ה וירידת המדרגות עד שיוכלו להתהוות ולהבראות יש מאין ודבר נפרד בפני עצמו ולא יבטלו במציאות כנ"ל משא"כ המצות שהן פנימית רצונו ית' ואין שם הסתר פנים כלל אין החיות שבהם דבר נפרד בפני עצמו כלל אלא הוא מיוחד ונכלל ברצונו ית' והיו לאחדים ממש (ועוד).

אצטרך למשחא ואינון עובדאן טבאן וע"ד החכם עיניו בראשו עב"ל. והנה ביאור משל זה שהמשיל אור השכינה לאור הנר שאינו מאיר ונאחו בפתילה בלי שמן וכך אין השכינה שורה על גוף האדם שנמשל לפתילה אלא ע"י מעשים טובים דווקא ולא די לו בנשמתו שהיא חלק אלוה ממעל להיות היא כשמן לפתיל' מבואר ומובן לכל משכיל כי הנה נשמת האדם אפי' הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה ואהבה בתענוגיו אעפ"כ אינה בטילה במציאות לגמרי ליבטל וליכלל באור ה' ממש להיות לאחדים ומיוחדים ביחוד גמור רק הוא דבר בפני עצמו ירא ה' ואהבו. משא"כ המצות ומעשים טובים שהן רצונו ית' ורצונו ית' הוא מקור החיים לכל העולמות והברואים שיוצא אליהם על ידי צמצומים רבים והסתר פנים של רצון העליון ב"ה וירידת המדרגות עד שיוכלו להתהוות ולהבראות יש מאין ודבר נפרד בפני עצמו ולא יבטלו במציאות כנ"ל משא"כ המצות שהן פנימית רצונו ית' ואין שם הסתר פנים כלל אין החיות שבהם דבר נפרד בפני עצמו כלל אלא הוא מיוחד ונכלל ברצונו ית' והיו לאחדים ממש

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

והנה ביאור כו': עיין ג"כ לקמן פנ"א (לתוספת ביאור לשון הינוקא דלעיל צריך לבאר תחלה להבין קצת ענין השראת השכינה וכו'). כי הנה נשמת כו': עיין לקמן פל"ז בזה ופמ"ו. המצות ומעשים טובים: צ"ע מאי מוסיף "מעשים טובים" על "מצות". להתהוות ולהבראות: "להתהוות" קודם "להבראות" – ע"ד שבנשמה נאמר "טהורה היא" קודם ל"אתה בראתה". במציאות כנ"ל: פכ"א כ"ב. "ע"פ י' כא' כב' – הגהת הצ"צ⁵. המצות כו' הסתר פנים כלל: רק הסתר פנים אין בהם, אבל צמצומים וירידת המדרגות יש בהם, וכמ"ש בפ"ד לח' מ', ועוד.

לקוטי פירושים

לשון הינוקא [בוהר פ' בלק] . . עובדאן טבאן: ויש לבאר דיוק אדה"ז שמזכיר כאן בעל המאמר, ובשם "ינוקא" דוקא – כי, השם "ינוקא" מורה על בחי' קטנות, וגם הענין ד"לעשותו" הוא ירידה בקטנות כו', דירה בתחתונים, ולכן אצל ה"ינוקא" דוקא נרגש המעלה ד"לעשותו", שזהו תוכן מאמרו ע"ד המעלה ד"עובדאן טבאן". ועוד זאת – שבזה מודגש שגם מי שהוא בבחי' "ינוקא", זקוק ל"עובדאן טבאן" לצורך העילוי דדירה בתחתונים, היינו, שלא די בהירידה בבחי' קטנות (תחתון) שבעצמו, "ינוקא", שהו"ע בירור גופו ונפשו הבהמית, אלא צ"ל גם הירידה בבחי' קטנות (תחתון) שמבחוץ, בירור עניני העולם שבהם נתלבשו המצות, "עובדאן טבאן", והיינו, שצ"ל הירידה למטה מטה, כמשל הגבהת הבנין מתחתיתו ממש דוקא³.

(מש"עוירס בספר התניא ע' 407 ואילך)

3 דלא כבשאר המקומות בתניא שמביא מאמרי זהר שאמרו כו"כ תנאים, ואינו מזכיר שם. 4 ולא בנו של רב המנוא סבא. 5 ראה תו"א בראשית ד, א.

5 נדפסה ב"קיצורים והערות לספר התניא" ע' לז. 6 בפ"ד: "התורה . . נסעה וירדה בסתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלכשה בדברים גשמיים וכו'". בפל"ח: "זאף שבשתייהן במצוה ובכוונתה מלוכש רצון אחד פשוט . . אעפ"כ ההארה אינה שוה בבחינת צמצום והתפשטות". ובפ"מ: "ההארה שבהן (באותיות הקדושות של דברי תורה ותפלה, בלא כוונה) מקדושתו ית' היא בבחי' צמצום עד קצה האחרון מאחר שהקול והדבור הוא גשמי".

הגהה

(חצעג"ל מיותרים
כנלפ"א). ממורי (הה"מ).
למ"ש בע"ח (שמ"ז פ"ב.
ש"ג פ"א ג' – עיין הג'
אדנ"ע ויפה שעה שמ"ז
פ"ג – לקו"ת במדבר מה'
ד', נב' ד' ב' בששה"ק
בתחלתו קרח רס"ב,
ב' באתי לגני סס"א
סד"ה ס' המה הא').
אואסב"ה . . . בספי'
חכמה . . . שא"ס ב"ה
(באיזה מדרי' איירי –
עיין במקומות הנ"ל).

ביחוד גמור. והנה ענין השראת השכינה הוא גילוי
אלהותו ית' ואור א"ס ב"ה באיזה דבר והיינו לומר
שאורו דבר נכלל באור ה' ובטל לו במציאות לגמרי
שאז הוא ששורה ומתגלה בו ה' אחד אבל כל מה שלא
בטל אליו במציאות לגמרי אין אור ה' שורה ומתגלה
בו ואף צדיק גמור שמתדבק בו באהבה רבה הרי לית
מחשבה תפיסא ביה כלל באמת כי אמיתת ה' אלהים
אמת הוא יחודו ואחדותו שהוא לברו הוא ואפס בלעדו
ממש. וא"כ זה האוהב שהוא יש ולא אפס לית מחשבה
דיליה תפיסא ביה כלל ואין אור ה' שורה ומתגלה בו
אלא ע"י קיום המצות שהן רצונו וחכמתו ית' ממש
בלי שום הסתר פנים* וכאשר שמעתי ממורי ע"ה פי'
והנה כשהאדם עוסק ומעם למ"ש בע"ח שאור א"ס
בתורה אזי נשמתו שהיא כ"ה אינו מתייחד אפי' בעולם
נפשו האלהית עם שני האצילות אלא ע"י התלבשותו
לבושיה הפנימים לברם תהלה בכפ' חכמה והיינו משום
שהם כח הדבור ומחשבה שא"ס ב"ה הוא אחד האמת

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים

הגהה: חצאי עיגול: – מיותרים, כנ"ל
בהערה להגהה בפ"א.
ממורי: הרב המגיד.
למ"ש בע"ח: שער מ"ז פ"ב. שער ג' פ"א ג'
– עיין הגהות אדנ"ע ופי' יפה שעה לע"ח שער
מ"ז פ"ג – הובא גם בלקו"ת במדבר מה' ד"ט,
נב' ד"ד, ביאור על בשעה שהקדימו בתחלתו,¹²
ד"ה ויקח קרח רס"ב,¹³ ביאור ע"פ באתי לגני
סס"א,¹⁴ סד"ה ששים המה הא'¹⁵.

אור א"ס ב"ה . . . בכפ' חכמה . . . שא"ס ב"ה: באיזה מדריגות איירי – עיין במקומות הנ"ל.¹⁶

לקוטי פירושים

צדיק גמור שמתדבק בו באהבה רבה . . . זה
האוהב שהוא יש: אין הכוונה לענין הישות שבאהבה
דוקא בניגוד ליראה (כמבואר במק"א*), שהרי מפורש
לעיל בפרקינ' ש"אפי' הוא צדיק גמור עובד ה' ביראה
ואהבה בתענוגים . . . הוא דבר בפני עצמו ירא ה'

(6) תו"א קיד, סע"ג ואילך. ביאורו"ז פא, א"ב. וראה ספר הערכים
חב"ד ח"א (ע' רעט ואילך) בבחי' ישות שבאהבה לגבי יראה. וש"נ.

(7) כ"ה בדפוס התניא שלפנינו. – במהדורה זו תוקן ע"פ מ"ש ב"ה הערות ותיקונים בדא"פ לפ"א. (8) לעיל ע' כו.
(9) ב"ה הגהות והערות על ס"ש"ב הנמצאות בדרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע" (שנדפסו בסוף המפתחות לספר התניא)
בעריכת רבינו – מציין לד"ה צהר תרנ"ח. ושם (סה"מ תרנ"ח ריש ע' יב): "נראה הכוונה אמ"ש בע"ח ש"ב* בענין סדר
אצי' פ"ג ובשעמ"ז הוא שער אבי"ע פ"ג**". ובפי' יפה שעה לע"ח שמ"ז פ"ב, מוסיף לציין "עיין בשער סדר האצילות
פ"א". ולכאורה הכוונה, שהציון ל"שער ג' פ"א-ג" – נוסף על הציון לשער מ"ז פ"ב, שלכאורה הוא המקום העיקרי
שבו נתבאר הענין בארוכה – הוא ע"פ "הגהות אדנ"ע ויפה שעה", שמציינים כן (בהגהות אדנ"ע – פ"ג, וביפה שעה –
פ"א). (10) ושם: "א"ס אינו שורה אלא בבחי' חכמה להיותו בחי' ביטול ולכן אור א"ס מתלבש בחכמה דא"ק וא"ק
מתלבש בחכמה דאצילות כו" – ולהעיר, שציון זה (במדבר מה' ד'. וכן הציון שלאחריו: נב' ד') ניתוסף בהכתי"ק למעלה
מהשיטה, ותחילה נרשם: "לקו"ת ב' בששה"ק בתחלתו, קרח רס"ב וכו'" (ויש לעיין למה צוין לפני ביאור בשעה
שהקדימו). (11) לכאורה הוא הציון ד"קרח רס"ב" (שנעתק לקמן בהערה 13). – וראה הערה הקודמת. (12) ושם
(במדבר יד, ב): "סוף התלבשות רדל"א (שנמשך ממל' דא"ק) הוא בחכמה דאצילות, כמ"ש בע"ח שער מ"ז פ"ג . . .
והובא בס"ש"ב פרק ל"ה בהג"ה". (13) ושם (נב, ד): "אצילות נקרא חכמה בכללות העולמות לפי שבו מאיר בחי' חכמה
דא"ק שמתלבש ע"י המל' דא"ק באצילות, ועל כן באצילות הוא גילוי אור א"ס ב"ה שמאיר בבחינת חכמה . . . כמ"ש כ"ז
בע"ח שער אבי"ע (והוא שמ"ז) פ"ג". (14) ושם (שה"ש לג, א): "בחכמה שורה אור א"ס . . . חכמה דא"ק המלוּבשת
בחכמה דאצילות (ע' ע"ח שמ"ז פ"ג)". (15) ושם (שה"ש לט, ג): "ועיין בע"ח שער מ"ז פ"ג . . . הא"ס בא מלוּבש תוך
החכמה העליונה דא"ק וחכמה זו מתלבשת באצילות כו" – (16) ומהם עולה שאור א"ס מתלבש בחכמה דא"ק, וחכמה
דא"ק מתלבשת במלכות דא"ק, וממנה נמשך בחי' רדל"א, וסוף התלבשות רדל"א הוא בחכמה דאצילות.

(* אולי צ"ל: ש"ג, שהוא שער סדר אצי'.

** כ"ה (פ"ג) גם בלקו"ת דלקמן. ובדפוסים שלפנינו הוא בפ"ב (כמ"ש בפנים).

לקוטי אמרים

מה

שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה וכו';

נכללות באור ה' א"ס ב"ה ומיוחדות בו ביחוד גמור והיא השראת השכינה על

נפשו האלהית כמארו"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו. אך כדי להמשיך אור והארת השכינה גם על גופו ונפשו הבהמית שהיא החיונית המלוכשת בגופו ממש צריך לקיים מצות מעשיות הנעשות ע"י הגוף ממש שאז כח הגוף ממש שבעשיה זו נכלל באור ה' ורצונו ומיוחד בו ביחוד גמור והוא לבוש השלישי של נפש האלהית ואזי גם כח נפש החיונית שבגופו ממש שמקליפת נוגה נתהפך מרע לטוב ונכלל ממש בקדושה כנפש האלהית ממש מאחר שהוא הוא הפועל ועושה מעשה המצוה שבלעדו לא היתה נפש האלהית פועלת בגוף כלל כי היא רוחנית והגוף גשמי וחומרי והממוצע ביניהם היא נפש החיונית הבהמית המלוכשת בדם האדם שבלבו וכל הגוף ואף שמהותה ועצמותה של נפש הבהמית שבלבו שהן מדותיה הרעות עדיין לא נכללו בקדושה מ"מ מאחר דאתכפין לקדושה ובע"כ עונין אמן ומסכימין ומתרצין לעשיית המצוה ע"י התגברות נפשו האלהית שבמוח ששליט על הלב והן בשעה זו בבחי' גלות ושינה כנ"ל ולכך אין זו מניעה מהשראת

וזו היא מדרי' החכ' (היינו שבחכ' ידוע ומורגש איך שהוא להוא"ז. אדנ"ע). והנה כשהאדם כו' אך כדי כו' (צע"ק מר"פ ל"ז). כמארז"ל שאפי' (אבות ג' ה'). הנעשים (הנעשות ?). מדותי' הרעים (הרעות ?) וכמוש"כ בפ"א). בע"כ עונין אמן (ע"ד שבת קיט:). ושינה כנ"ל (פי"ג).

לקוטי פירושים

ואוהבו, כי אם לכללות הפרש בין עבודת אהבה ויראה למצוות ומעשים טובים.

(לקו"ש ח"י ע' 39 הערה 39)

הוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרגת החכמה: ועפ"ז י"ל גם בפירוש דברי הרמב"ם: "החכם ניכר כו' במעשיו וכו'" - שזהו ההרגש ש"הוא לבדו הוא ואין זולתו" (שזו היא מדרגת החכמה), כמבואר במק"א⁸ שבעבודה ד"בכל דרכיך דעהו"⁹ (שזהו ש"החכם ניכר כו' במעשיו כו') מתבטא אמיתית ענין האחדות ש"אין עוד".

(מזל"ק"ש ח"י ע' 186 בשוה"ג להערה 52)

והממוצע ביניהם היא נפש החיונית הבהמית: המדובר (ונוגע) ומודגש כאן הו"ע הפעולה¹⁰. וי"ל ג"כ שהוא מפני דהתחברות

(7) הלי' דעות רפ"ה. (8) לקו"ש ח"י ע' 932. (9) משלי ג, ו. רמב"ם שם ספ"ג. (10) כלומר: נפש החיונית הבהמית היא ממוצע רק ביחס להפעולה וההשפעה של נפש האלקית בהגוף, ולא ביחס לעצם ההתחברות של

מ"מ. הגהות והערות קצרות - עם פענוחים

וזו היא מדריגת החכמה: היינו שבחכמה ידוע ומורגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו. הגהת אדנ"ע¹⁷. והנה כשהאדם כו' אך כדי כו': מ"ש כאן שהשראת השכינה על נפש האלקית נעשית ע"י עסק התורה, ובשביל השראת השכינה על הגוף ונפש הבהמית החיונית צ"ל קיום מצוות מעשיות - צע"ק ממ"ש בר"פ ל"ז ש"גם במצוות תלמוד תורה. . שאינן בעש"י גשמית ממש. . אי אפשר לנפש האלקית לבטא בשפתיים ופה ולשון ושיניים הגשמיים כי אם ע"י נפש החיונית הבהמית המלוכשת באברי הגוף ממש".

כמארו"ל שאפי': אבות פ"ג מ"ה.

הנעשים¹⁸: אולי צ"ל הנעשות ? (כיון שקאי על "מצוות מעשיות", לשון נקבה).

מדותי' הרעים¹⁸: אולי צ"ל הרעות ? וכמו שכתוב לעיל בפ"א: "מדות רעות".

בע"כ עונין אמן: ע"ד שבת קיט, ב ("מלאך רע עונה אמן בעל כרחו").

ושינה כנ"ל: פי"ג.

(17) בד"ה קרוב ה' תרס"ח (סה"מ תרס"ח ס"ע קצח). (18) כ"ה בדפוס התניא שלפנינו. ובמהדורא זו תוקן כפנים - ע"פ "לוח התיקון". וכ"ה בשינויי נוסחאות שבתניא בצירוף מ"מ כו' ע' תרצו.

לקוטי אמרים

מה

מ"מ הגהות
והערות קצרות
ריז

רגליו וז"ש (בזח"ג קפז:
הנ"ל). ושכינתא
(דשכינתא? כנ"ל).
דייקא וכן (סנה' לט').
מינא . . . אית לכו (לעיין
בד"ס. בש"ס קיסר . . .
איכא).

השכינה על גוף האדם בשעה זו דהיינו שכח נפש
החיונית המלוכש בעשיית המצוה הוא נכלל ממש
באור ה' ומיוחד בו ביחוד גמור וע"י זה ממשיך הארה
לכללות נפש החיונית שבכל הגוף וגם על הגוף הגשמי
בבחי' מקיף מלמעלה מראשו ועד רגליו וז"ש דשכינתא
שריא על רישיה על דייקא וכן אכל בי עשרה שכינתא
שריא. והנה כל בחי' המשכת אור השכינה שהיא
בחי' גילוי אור א"ס ב"ה אינו נקרא שינוי ח"ו בו ית'
ולא ריבוי כדאיתא בסנהדרין דאמר ליה ההוא מינא
לרבן גמליאל אמריתו כל בי עשרה שכינתא שריא
כמה שכינתא אית לכו והשיב לו משל מאור השמש
הנכנס בחלונות רבים כו' והמשכיל יבין:

מ"מ, הגהות והערות קצרות – עם פענוחים	לקוטי פירושים
רגליו וז"ש: בזח"ג קפז, א הנ"ל. ושכינתא ¹⁹ : אולי צ"ל "דשכינתא" ? כנ"ל. דייקא וכן: סנהדרין לט, א. מינא . . . אית לכו: לעיין הגירסא בדקדוקי סופרים ²⁰ , כי בש"ס שלפנינו הגירסא היא: "קיסר" ²¹ . . . איכא".	הנפש (גם הנה"ב) בגוף הוא ככח המפליא לעשות ¹¹ . (שיעוריס בספר התניא ע' 422)
19) כ"ה בדפוסי התניא שלפנינו. ובמהדורא זו תוקן כבפנים – ע"פ "לוח התיקון". וכ"ה בשינויי נוסחאות שבתניא בצירוף מ"מ כו' ע' תרצז. (20) בדקדוקי סופרים כאן – ליתא גירסא אחרת. (21) בעין יעקב: (קיסר) [כופר].	השראת השכינה על גוף האדם . . . בעשיית המצוה . . . וז"ש דשכינתא שריא על רישי': צ"ע בפ' התניא דמ"ש דשכינתא שריא על רישי' (שהוא לשון הזהר דלעיל) הו"ע השראת השכינה על גוף האדם בשעת עשיית המצוה – דכיון שאיסור גילוי הראש (דבזהר) הוא תמיד, גם שלא בשעת עשיית מצות, מובן דהטעם על זה – דשכינתא שריא – הוא ג"כ תמיד, דתמיד שריא, ולא שנעשה זה ע"י עשיית מצוה.

(שם ע' 424 הערה 8)

וכן אכל בי עשרה שכינתא שריא: גם זה אינו שייך לעשיית מצוה (ובזה תובן קצת השייכות כאן¹²).

(שם ע' 425 הערה 9)

אכל: מארז"ל זה הובא כמ"פ בתניא¹³. וצ"ע השינוי "כל" – "אכל"¹⁴.

(תניא בצירוף מ"מ וכו' ע' רכא)

כל בחי' המשכת אור השכינה . . . אינו נקרא שינוי וכו': כלומר: ע"פ האמור לעיל נמצא שיש חילוק
במדריגות דהשראת השכינה – כפי שהשראה היא על נפש האלקית, וכפי שהיא על כח נפש החיונית העושה
המצוה¹⁵, וכפי שהיא על נפש הבהמית בכלל, וכפי שהיא על הגוף שאין זה רק בבחי' מקיף בלבד, ובזה גופא יש
לחלק בין ההשראה שע"י עשיית מצוה, ההשראה על עשרה שאינם עוסקים במצוה, וההשראה על אחד שאינו
עוסק במצוה. ועל זה אומר ש"כ כל בחי' המשכת אור השכינה . . . אינו נקרא שינוי וכו'".

(שיעוריס בספר התניא ע' 425)

נשמה רוחנית עם גוף גשמי, שענין זה אינו נוגע כלל כאן (המור"ל). (11) ראה רמ"א אור"ח ס"ו ס"א. (12) כלומר: כאן מבואר שנוסף על השראת
השכינה ב"כח נפש החיונית המלוכש בעשיית המצוה", נמשכת הארת השכינה גם "לכללות נפש החיונית שבכל הגוף וגם על הגוף הגשמי . . .
מראשו ועד רגליו" אף שאינם מלוכשים בעשיית המצוה, אלא שהארה זו היא "בבחי' מקיף מלמעלה" (ולא כמו כח נפש החיונית המלוכש
בעשיית המצוה, ש"נכלל ממש באור ה' ומיוחד בו ביחוד גמור"). ועל זה מביא מארז"ל "אכל בי עשרה שכינתא שריא" – שהשראת השכינה
אכל בי עשרה היא אפילו בשעה שאינם עוסקים בעשיית מצוה, אלא שהיא בבחי' מקיף מלמעלה (המור"ל). (13) ראה ב"מפתח ענינים" ערך
שכינה. (14) בפ"ו ופי"א: "כל", ובפרקין ובאגה"ק סכ"ג: "אכל". (15) צ"ע – שה"ה "נכלל . . . באור ה'", ולא עוד אלא ש"נכלל ממש".